

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

13 травня 2024 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Кворум є.

Отже, колеги, розпочинаємо засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики. Радий, що всі зібралися.

Порядок денний всім наданий. Прошу його підтримати голосуванням. Отже, колеги, хто за те, щоб підтримати запропонований проект порядку денного, прошу голосувати.

Потураєв – за.

БОЖКОВ О.В. Божков – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

СУШКО П.М. Сушко – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

БОБЛЯХ А.Р. Боблях – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, хто проти? Хто утримався? Дякую, колеги.

Рішення прийнято.

Отже, колеги, переходимо до питань порядку денного. І одразу, я думаю, що всі ознайомилися, він невеликий. Ми вилучили там ті речі, які були важливі, але можливо якось заважали підпису того законопроекту про книжкові сертифікати і інші заходи з підтримки української книговидавничої і книгорозповсюджувальної індустрії. І була пропозиція подати трохи скорочений законопроект, він зареєстрований під номером 11251, проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо уточнення діяльності Українського інституту книги з підтримки розповсюджувачів видавничої продукції та надання державної допомоги на придбання книг.

Я прошу цей законопроект проголосувати, підтримати за основу і в цілому з пропозиціями комітету в редакції комітету, оскільки пан Тарас Шамайда і представники, які там внесли деякі непринципові, дрібні, але технічно важливі нюанси, вони враховані у висновку, значить, будуть враховані відповідно у тексті, так що з пропозиціями і в редакції комітету прошу голосувати.

І також прошу в цьому ж рішенні звернутися до Верховної Ради з пропозицією скоротити терміни щодо подання поправок до дорогого читання і альтернативних законопроектів, а також визначити...

КРАВЧУК Є.М. Нам же ж не треба правок. Нам правки не потрібні...

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Я перепрошую, за основу і в цілому. Так-так. За основу і в цілому. Тоді значить там це не потрібно, так.

І визначити доповідачкою з цього питання на засіданні Верховної Ради Кравчук Євгенію Михайлівну.

Колеги, хто за те, щоб законопроект 11251 підтримати за основу і в цілому з пропозиціями і в редакції комітету, і відповідно визначити доповідачку від нас, прошу за таке рішення голосувати. Прошу підтримати. Хто за?

Потураєв – за.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Констанкевич – за.

КРАВЧУК Є.М. Кравчук – за.

АБДУЛЛІН О.Р. Абдуллін – за.

ФЕДИНА С.Р. Федина – за.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Княжицький – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу.

СУШКО П.М. Сушко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павло Миколайович.

СКРИПКА Т.В. Скрипка – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ЛЕРОС Г.Б. Лерос – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Гео Багратович.

Колеги, хто проти? Хто утримався?

СУШКО П.М. Сушко – за.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, зарахували. Почули
Зарахували. Дякую.

СУШКО П.М. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, проти – немає. Рішення прийнято
одноголосно.

Колеги, переходимо, до наступного блоку питань, це те, що я назвав
перспективні законопроекти.

Перед тим, як ми перейдемо до розгляду цього блоку, хочу повідомити,
що я сьогодні зранку взяв участь в засіданні Комітету з питань податкової
політики. Я так бачу, що, на жаль, не знайшли підтримки мої пропозиції, які
були погоджені з медіа-індустріями українськими, щодо компромісу
стосовно реклами беттінгу і азартних ігор. Таким чином, думаю, що в кого є
там знайомі, хто там може повідкривати телеграм-канали, це просто зараз
перетвориться на клондайк, бо всі ці, очевидно, десь пів мільярда гривень
просто перетечуть в телеграм, він стане "золотим полем" просто. Ну таке. Це
важливо просто, щоб ми розуміли, що...

КРАВЧУК Є.М. Микито Руслановичу, а можна перш ніж ми... Я хочу
проінформувати колег, особливо тих, хто входить в підкомітет з питань
інформаційної політики і євроінтеграції, бо ми зараз просто зайдемо вже в
обговорення інших законопроектів, є ще один законопроект, який ще не

зареєстрований, але він буде зареєстрований як дешка від комітету. І я просто хочу розповісти колегам, як би я бачила цю підготовчу роботу, бо я би її хотіла зробити окремо в рамках підкомітету. У нас є такий законопроект, він ще старий, про умовний доступ. Він був зареєстрований Кабміном ще до повномасштабного вторгнення, ми зробили альтернативний дуже швидко, розуміючи, що треба буде робити комітетську версію. І зараз цей законопроект в переліку від Ольги Стефанишиної як євроінтеграційний, відповідно нам його треба там у найближчі місяці проголосувати.

Робоча група підготувала чернетку цього комітетського закону, і я його сьогодні надішлю, цей текст, в чат підкомітету. Прохання всіх його подивитися. Є також уже висновок від Урядового офісу на цей текст, я його також скину. І на понеділок на 11-у ранку, понеділок 20-го числа, тобто через тиждень, пропоную провести підкомітет, щоб ми вже на комітет вийшли з узгодженим текстом, чистим і його швидко прийняли.

Якщо будуть якісь зауваження робочі, то прохання, якщо можна, їх подати до п'ятниці, щоб робоча група просто до понеділка до підкомітету продивилася. Я в чат всі ці тексти скину, але просто ще озвучую для привернення уваги.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Євгенія Михайлівна.

Власне всі ж законопроекти, по яким ми зараз будемо говорити, вони ще не зареєстровані.

Я ще що хотів повідомити. Колеги, всі бачили, навіть у нас там було певне, через мене сталося, нагадаю, там певне непорозуміння чисто технічне. Той пакет поправок до Закону про медіа, до Закону про НСТУ, яке НСТУ там просить нас прийняти, тобто такий великий пакет дрібних поправок, як я його для себе називаю, значить, буде, очевидно, десь наприкінці цього тижня оновлена його редакція, я в чат комітету одразу її закину. Я просив би всіх подивитися, бо це я думаю, що буде десь приблизно більш-менш остаточна,

щоб всі подивилися, якщо будуть якісь зауваження, доповнення, корективи, щоб, можливо, ми їх обговорили, внесли, а тоді вже щоб ми його реєстрували, щоб не було у нас тут суперечок з приводу змісту.

Так, технічно, Володимире Михайловичу, ти просив нагадати мені про Закон про декомунізацію військових поховань. Я подав його в порядок денний Верховної Ради (дякую за нагадування), це я зробив.

Тепер, прохання до Павла Миколайовича Сушка. Павле Миколайовичу, якщо твоя ласка, просив би тебе подивитися там свій графік, я просив би щоб ми з наступного тижня почали б розглядати не в режимі комітету, ясно, а так, можливо, в режимі робочої групи чи підкомітету Закон про зовнішню рекламу, оскільки я з того починав. Значить, зараз заберуть з індустрії, якщо брати цілком, скільки втратить індустрія, якщо не буде компромісів по рекламі беттінгу, то індустрії втратять (зараз я вас скажу, колеги) 500 плюс 150, 650 плюс 100 – 750 мільйонів гривень просто піде з ринку, хоча проблеми реклами це не вирішить.

І тому відповідно нам треба все ж таки цей Закон про зовнішню рекламу теж прийняти, бо він хоч якось у таких умовах полегшить життя цієї індустрії, яка і так втратила 50 відсотків і грошей, і у відсотках по площах – теж дуже багато втратили і в Харкові, і в Одесі, і в інших містах, це зрозуміло.

Тому, Павле Миколайовичу, дуже тебе прошу, друже, щоб ми якось почали його з наступного тижня розглядати.

СУШКО П.М. Добре. Будемо розглядати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Павле Миколайовичу.

Колеги, переходимо власне до законопроектів. Стосовно законопроекту, перше, про державно-церковне партнерство.

Отримав я повідомлення від (як сказати?) офісу Його Блаженства Епіфанія, що вони підняли питання про цей законопроект під час зустрічі з Президентом України. І домовилися вони про те, що вони там спільно, ну всі члени, не лише наші дві найбільші православні церкви, а всі члени ВРЦ, вони якось його там доопрацюють і тоді відповідно презентують нам. Але я просив би все ж таки, щоб ми на нього предметно подивилися, бо я не знаю, наскільки там будуть суттєві зміни, але щодо того, що там є певні речі, які очевидно є фундаментальні, я думаю, що вони змінюватися не будуть. То ми просто почекаємо їхньої оновленої версії і презентації, яку вони для нас пообіцяли зробити. Очевидно, що це буде презентація від імені всієї ВРЦ. Але ніщо не заважає нам вже опрацювати той текст, який є, і мати якісь певні вже пропозиції, знову-таки зміни і доповнення, корекції.

Так, у порядку піднятих рук. Володимире Михайловичу, будь ласка, тобі першому слово. Потім Ірина Мирославівна.

Володимир В'ятрович.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дякую.

У мене якраз до цього законопроекту найбільше зауважень. Чесно кажучи, я не до кінця розумію взагалі його потреби. Тобто суті і завдання, які він має виконати. І тому у мене... Зараз сказали, хто ініціатори цього законопроекту, це наші церкви, це дещо прояснює, але тим не менше, для мене це не пояснює поки що необхідності ухвалення такого законопроекту.

Зараз трошки конкретніше моє зауваження до нього. По-перше, він значною мірою дублює, доповнює, у дечому суперечить Закон про свободу совісті. І взагалі не зрозуміло, яким чином він співвідноситься із Законом про свободу совісті. Я би вважав, особливо зараз, напередодні голосування, я сподіваюся, нашого законопроекту про заборону РПЦ рухати ще якісь, щось, що пов'язано із Законом про свободу совісті, ну це і з політичної точки зору небезпечно, ну і з практичної точки зору те, що є зараз в цьому

законопроекті, який ми розглядаємо, воно, мені здається, вносить тільки якийсь додатковий хаос в цю сферу, тому що, ще раз хочу сказати, абсолютно нечітко прописано співвідношення з чинним Законом про свободу совісті.

Друге, що дуже важливо в цьому законопроекті, текст, відверто скажу, законотворча робота на досить низькому рівні. Тобто добра друга половина цього тексту – це публіцистичний стиль. Це публіцистичні розлогі міркування про відносини між церквами і державою, які, як на мене, не оформляються просто в якісь законодавчі норми.

Термінологія майже не співвідноситься з тими термінами, які вже є в чинному законодавстві, в тому числі в Законі про свободу совісті, який є базовим законом. Тому дивно, що настільки далеко воно відходить. Загалом, якщо говорити ще про текст, у мене склалося враження, що це текст написаний давненько, років десь 15 тому, судячи з такої мови, використання термінів. Там навіть десь згадується, не славної пам'яті, регіональні мови, тобто що текст буде опубліковано регіональними мовами. Ну це свідчить про якусь дуже таку давність цього тексту.

Що ще? Ключові положення законопроекту по суті, будемо відверті, порушують базові принципи рівності релігійних організацій, виділяючи серед інших організації християнські, а серед християнських традиційних християнські організації. Мені як людині, яка є християнином, людині, яка приналежить до традиційної української церкви, це звичайно, що не дуже приємно озвучувати, але з точки зору законодавства це неправильно і це очевидно, що те, що буде неприйнятно в якості, власне, ідеї законопроекту.

Маю цілу низку цитат, які, як на мене, підтверджують те, що я сказав, і зараз, може, наведу буквально кілька з них. Якщо треба буде, то перешлю далі, які підтверджують, як на мене, що законопроект "сирий", недопрацьований і, чесно скажу, на мою думку, непотрібний.

Отже, в статті 1 традиційна релігійна культура українства – це християнство київської церковної традиції, православ'я та греко-католицизм, історично притаманне народу України, що формували її культуру, ментальність, визнані державою та суспільством як загальна цінність і загальнокультурна пам'ять. Те, що я власне казав, що виділення окремої конфесії, власне української.

Визначення церкви. Церква - неприбуткова релігійна організація, об'єднання релігійних організацій, певний тип релігійних організацій, притаманних насамперед традиційному християнству, інститут громадянства і суспільство, архітектурний тип будівлі релігійного призначення.

Стаття 3. Свобода в релігії визначає міру свободи, яку допускає будь-яка церква, релігійна організація для своїх громадян-одновірців у тлумаченнях окремих положень релігійного вчення, рішень щодо вищого релігійного органу щодо необхідності тих чи інших культових дій.

Партнерські взаємовідносини з *(нерозбірливо)* держави і церкви, громадянського суспільства – це дієвий спосіб подолання упередженості, проявів релігійної нетолерантності, міжконфесійних незгод. Це те, що я казав – це публіцистика, це просто публіцистика і гасла. Тобто це дуже важко назвати нормами.

Спільною метою держави і церкви є забезпечення прав людини на свободу совісті, поваги до гідності людської особи, консолідація українського суспільства, збереження та примноження його традиційної релігійної культури, формування його ціннісних орієнтацій, розв'язання загальносуспільних проблем. Знову-таки суцільна публіцистика.

У статті 18 церква проголошує моральні принципи, зокрема ті, які стосуються соціального порядку, висловлюються щодо будь-яких суспільних питань, наскільки цього вимагають основні права людини, формує та оприлюднює власні погляди на цінності і орієнтири державної політики.

Що тут ще такого? Запровадження мораторію на приватизацію культових споруд, в тому числі і колишніх, які підлягають поверненню церквам. Це цікаве положення, тому що воно буде суперечити абсолютно іншому законопроекту, який ми сьогодні будемо розглядати, про національні святині, про це трохи детальніше будемо говорити.

Визнання державою і суспільством визначної ролі християнства київської церковної традиції православ'я та греко-католицизму у формуванні культури України та ментальності українського народу, що виявляється у встановленні великих християнських свят як державних свят України, трансляція християнських богослужінь державними радіо та телеканалами. Визначення правового статусу церкви, релігійної організації у частині оподаткування, не прирівнюючи її до комерційних або громадських структур, враховуючи неприбутковий суспільно корисний характер їх діяльності.

З прикінцевих положень, от те, що я казав, цей закон набирає чинності з дня його опублікування. Опублікування закону забезпечується державною мовою, регіональними мовами або мовами меншин, іншими мовами.

Тобто знову-таки, підсумовуючи, законопроект по його законопроектній техніці дуже далекий від власного законопроекту, дуже публіцистичний. По політичному якомусь призначенню, я не розумію, чесно кажучи, яке завдання він виконає, заради чого його варто розглядати і ухвалювати, крім того, що він ще додатково суперечить важливому у цій сфері закону – Закону про свободу совісті. Тому я би радив поки не займатися цим законопроектом. Як на мене, він дуже сирий і його призначення незрозуміле.

Дякую за увагу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Володимир Михайлович.

Ну, я просив би все ж таки, щоб всі колеги влучні зауваження до цього тексту, от такі, які зараз висловив В'ятрович, щоб вони в письмовому вигляді у нас були, щоб просто ми могли аргументовано сказати: ну, святі отці, дивіться, у нас є отакі от зрозумілі зауваження. Абсолютно ви праві, Володимире Михайловичу, він старенький. УГКЦ його почало напрацьовувати ще за Януковича взагалі. Тому там оці от дивні такі штуки, "Ківалов-Колесніченко", там вони знайшлися в прикінцевих і перехідних.

Знову-таки я ж не наполягаю, щоб ми поспішали. Я кажу про те, що вони там самі написали, що вони будуть доопрацьовувати, активізовувати. Ну, давайте почекаємо. А наші в цьому сенсі, скажімо, сумніви в тому, що він взагалі потрібний, нехай у нас будуть. Типу ми ж не забороняємо їм це зробити, прийти і показати, що вони хочуть.

Ірина Мирославівна, потім Микола Леонідович, потім Євгенія Михайлівна.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я закінчу. Щоб було зрозуміло, я навмання вибрав кілька зауважень, але в цілому моя думка залишається, буду говорити відверто, мені здається, що він не надається на доопрацювання, щоб з нього зробити щось таке, що можна було б вважати законопроектом. І як я сказав на початку, я не зрозумів взагалі його цілі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це ключове, це ключове. Просто була б під це аргументація, я хотів би, щоб вона не загубилася.

Ірино Мирославівно, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановні колеги, я теж підтримую пана В'ятровича, я не зрозуміла логіку і призначення цього законопроекту. Я його уважно теж прочитала, у мене багато зауважень і до глосарію, і до окремих статей. Але я сфокусувалася на розбіжності з освітнім законодавством, тому

що це одразу впадає в очі, що він писався, цей законопроект, ваявся, точніше, десь дуже давно, бо у нас 2018-го новий Закон про освіту, а навіть в термінології, в назвах закладів освіти тут великі розбіжності, ну, не кажучи про те, що власне у нас є в освітньому законодавстві і в освітній практиці. Тому підтримую цілком колегу, думаю, що простіше буде тим ініціаторам цього законопроекту створити новий якісний і сучасний законодавчий документ, який би відповідав реаліям дня, а не був таким анахронічним.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Ірино Мирославівно. Дуже важливе зауваження, що, да, він точно конечно же, я на це звернув увагу, а ви просто більше значно мене розбираєтеся в законодавстві про освіту. Мене різануло це, коли я його читав, да, я подумав, що це точно не б'ється сучасно по нормам.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. І розсмішило.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

Миколо Леонідовичу, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. ...трошки про церкву і школу теж такі положення, які, я впевнений, різануть не тільки нас.

ПОТУРАЄВ М.Р. Микола Леонідович Княжицький, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Загалом підтримую колег. Нам, може, варто було би на комітет запросити представників церков і запитати, а що вони справді хочуть. Може, ми можемо їм допомогти в якийсь інший спосіб.

Тому що ми же томос, наприклад, в закон не вписуємо і вони на цьому не наполягають, як я зрозумів. Є багато інших пунктів в інших країнах,

наприклад, є країни, де священники отримують пенсію або отримують державні виплати. Є багато таких прикладів, де держава тісніше співпрацює з церквами, ніж у нас. Але це треба з ними проговорити. Тому що коли вони кажуть, що встановлюється право співпрацювати з державою релігійних організацій, а хто зараз забороняє співпрацювати з державою? Вони можуть абсолютно спокійно це робити.

Бути присутніми в державних структурах, в освітніх закладах і охорони здоров'я, отримувати фінансування. Ну що таке "бути присутніми"? Це дуже широке тлумачення.

Не буду повторюватися щодо навчально-виховного процесу, погоджуюсь з колегами. Є деякі суперечливі там пункти, наприклад, встановлюються незрозумілі обмеження щодо переліку майна, яке може належати релігійним організаціям. Бо з того, що вони написали, то релігійна організація не може навіть канцелярією володіти, вже не кажучи про гроші на банківському рахунку.

І через те це такі побажання унормувати співпрацю держави з церквами, зокрема з церквами з традицій київського хрещення. Я підтримую цю ідею, але треба з ними зустрітися і поговорити, на що в кінці кінців ми мали би вийти, що би вони хотіли. А тоді подивитися, наскільки це не буде суперечити загалом європейському законодавству, зважаючи на наші процеси євроінтеграції, які є приклади в інших країнах, і запропонувати якийсь свій варіант.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Підтримую, Миколо Леонідовичу. Давайте їх запросимо. Я тільки би пропонував, може, не в режимі комітету, як у нас є, записується, а так, щоб вони проговорили дійсно свої там якісь, може, проблемні питання, болі, не знаю, там, і так далі, може, зробити це просто в режимі такої наради, скажімо, членів комітету з представниками церков.

Євгенія Михайлівна, будь ласка.

КРАВЧУК Є.М. Ну, колеги просто багато вже сказали, я не буду повторюватися з цими зауваженнями, бо, очевидно, їх можна виписати дуже багато. У мене є така пропозиція: по-перше, звернутися до нашої Дослідницької служби, щоб вони зробили нам аналіз законодавства співпраці держави і релігійних організацій в країнах, наприклад, Європейського Союзу, як вони беруть це в Європі зазвичай. І тоді ми будемо бачити ці всі формати співпраці.

Я би нашій шановній Раді Церков запропонувала не починати писати зразу текст, переписувати саме текст закону, а зрозуміти, чи потрібен для цього окремий закон, чи достатньо якихось різних меморандумів, бо, нагадаю, коли у нас був цей семінар в Пущі, ми виходили на питання того, що має бути якась співпраця держави і релігійних організацій, і ми там назвали різні теми, починаючи від якогось дозвілля школярів і патріотичного виховання і закінчуючи співпрацею з парафіями закордонними, як можна комунікувати з українцями, які зараз вимушено перебувають за кордоном, також в контексті там цих недільних шкіл, дуже багато вони мають недільних шкіл. Тому воно все одно буде перекликатись з якимись функціями держави. І я впевнена, що буде ще ряд питань, які, очевидно, не може вирішити навіть якийсь окремий законопроект, бо точно стоїть гостро питання мобілізації. Там же ж правка про відстрочку для священників, вона не була врахована, а це насправді з 18 травня особливо стане більш гострою проблемою. Там, не дай бог, якогось священника на відео потягнуть в бусік або ж, як ми знаємо, вже були навіть судові розгляди, зокрема до харизматів, до якраз нетрадиційних християнських церков, то це насправді може трактуватися тим самим Держдепом як дійсно наступ на релігійну якусь свободу.

Я знаю, що у них була ідея мати свого представника у Наглядній раді Суспільного. Тобто є певні такі різні зауваження. Вони зараз досі я знаю, що звертаються до Нацради з приводу того, що вони не можуть (*не чути*) Микита Русланович знає, купують інші радіостанції, і один день, вчора там грав якийсь реп, а на другий день псалми читають. Ну так вони намагаються обійти законодавче обмеження. Але знову ж таки ми можемо ще раз на це глянути поглядом. Тому, можливо, вони би просто сіли виписали оцю поблоковість цих питань, і ми тоді допоможемо або підемо окремим законопроектом знову ж таки, це може зайняти, я не знаю, роки, або якісь точкові речі можна (*не чути*)...

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Колеги, я тоді, з вашого дозволу, за підсумками нашого цього сьогоднішнього обговорення звернуся щонайменше до Його Блаженства Епіфанія, до Його Блаженства Святослава з пропозицією провести таку зустріч і відповідно, може, з усією ВРЦ чи з ними або їхніми уповноваженими представниками, щоб, може, дійсно вони не витрачали зайвий час, намагаючись переробити цей текст. Може ми дійсно, як Микола Княжицький казав, зможемо їм допомогти в інший спосіб і більш ефективно і швидко.

Дякую, колеги. Це питання ми розглянули.

Наступний законопроект – це законопроект про національні святині. Його писали в заповіднику "Лавра", там група філософів, значить, і представників Православної церкви України, вони були присутні, там народилася така ідея, от вони її так оформили, там були і представники, до речі, Міністерства культури та інформаційної політики. Ну, давайте визначимось, що ми з цього приводу думаємо взагалі.

Володимир В'ятрович, будь ласка, перший, да. Перший, вже готовий.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Нас в інший бік просто хитнуло: від такого дуже клерикального законопроекту до антиклерикального, якщо чесно.

Отже, в чому суть законопроекту? Вводиться саме поняття "національної святині". Я не буду його цитувати, ви його читали, там можна сперечатися, тому що видно, що писали філософи. Але найважливіше, що є в цьому законопроекті: "Національна святиня, культові будівлі та окремі об'єкти, що входять до її складу, не можуть бути передані у безоплатне користування або повернуті у власність релігійних організацій". Тобто оце те, що я кажу, якраз така норма, яка навряд чи буде сприйнята нашими церквами, в тому числі раніше обговорюване нашими традиційними церквами. Більше того, і для мене особисто вона є неприйнятним, тому що якраз нагадує совєтські часи, тому що (*нерозбірливо*) і споруди релігійного призначення якраз і мають бути у власності релігійних організацій.

У нас проблема не в тому, що вони у власності релігійних організацій, у нас проблема в тому, що вони чітко, деякі з них, на жаль, у власності чи в користуванні російських релігійних організацій. Оце проблема, яку ми хочемо вирішити іншим нашим законопроектом, який, я сподіваюся, незабаром все-таки буде ухвалено. Але все інше... Ну, якщо ми вводимо власне в законодавство таку норму, на жаль, я думаю, що це буде не сприйнято ані церквами, ані суспільством. Я точно не готовий цю ідею в цілому підтримувати. Хоча сама ідея національної святині – це те, що можна якось ще додатково, можливо, проговорювати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Абсолютно підтримую Володимира В'ятровича. Я теж звернув увагу на ту саму норму, саме на неї. Але знову-таки ідея мені здається все ж таки цікавою. Тому, може, все ж таки над ним варто буде попрацювати. Ну давайте зараз визначимось.

Зараз буде Микола Княжицький, хоче сказати. Будь ласка, Микола Леонідович.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ну так, те, що є в цьому законі, головне - це те, що у будь-якої релігійної організації можна забрати будь-яке майно, назвавши його "національною святинею". Це по суті для чого він писався.

Орган управління національною святинею може надати дозвіл релігійним організаціям на проведення богослужінь, при цьому сама ця дозвільна процедура взагалі не виписана. Відсутні підстави для відмови видачі, не зазначено строк дозволу, процедури оскарження і все інше. Тобто підтримую Володю, погоджуюся.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я думаю, тут просто відкривається (*нерозбірливо*) авторів відносин з російською православною церквою.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це правда.

ПОТУРАЄВ М.Р. Це безумовно. Він був, він точно народився як рефлексія на те, з чим вони зіткнулися, коли нова команда заповідника зайшла в Лавру. Це правда.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У нас просто всюди, в усіх організаціях, наших партнерах такі офіси простих рішень, знаєте.

ПОТУРАЄВ М.Р. Давайте зробимо таким чином. Я запропоную тоді, з вашого дозволу, Максиму Остапенко зібрати всіх, кого він вважатиме за потрібне, причетних до створення цього закону, і ми, може, виберемося у Лавру, це нам простіше значно зробити, і з ними там зустрінемося, і це просто проговоримо. Тому що знову-таки сама по собі ідея не те, що нас якось відштовхує від себе, але ті норми, які там є, якщо їх прибрати, там від

нього мало що залишиться. А залишати їх там не можна, тому що вони дійсно створюють достатньо дивну правову колізію.

Добре. Колеги, я тоді, з вашого дозволу...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Якщо ми ухвалимо врешті наш Закон про заборону РПЦ, я думаю, що Остапенку стане легше.

ПОТУРАЄВ М.Р. Безперечно, немає жодних сумнівів.

Так, колеги, переходимо до наступного блоку. Я тільки хотів, Миколо Леонідовичу, у тебе як з часом? Є час? Бо у мене УКФ стояв у третьому блоці.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Працюємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре. Дякую.

Тоді, колеги, два законопроекти. Один про ритуал військового поховання. Я писав, що його зробили разом з Мінветом колеги з профільного комітету, але без нас не хотіли навіть його реєструвати, прислали нам текст, щоб ми одразу сказали, чи ми ОК з ним, чи не ОК, чи ми його підтримуємо чи ні. Тому починаємо з нього. І ясно, що першим у нас знову Володимир В'ятрович. Будь ласка, Володимир Михайлович.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Щоб я сьогодні тільки критиком не виглядав, нарешті законопроект, який можна і треба підтримувати. І я думаю, що якщо це буде, я готовий до того, щоб якомога швидше вже його навіть виносили до нас на комітет і в залу і ухвалювали. Гарно відпрацьований, чіткий, зрозуміла мета, бачимо його актуальність, тому закликаю всіх колег підтримати і ідею, і реалізації – все правильно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, тоді якщо немає інших зауважень, я тоді...
А зараз, Миколо Леонідовичу, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я скоріш, ніж ви сказали, натиснув. Але погоджуюсь з Володею. Це, по суті, єдиний якісно виписаний законопроект з того, що ми сьогодні розглядаємо. І очевидно, що його можна підписувати і підтримувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую. Я тоді колегам, які його напрацьовували, скажу, це ж їхнє авторство, вони нас запрошували співавторами начебто, нехай вони там себе ставлять першими, а відкриють просто нам підписання і ми тоді підтримаємо. Добре? Все, я тоді даю від нас "зелене світло".

Тепер законопроект про прапор пам'яті. Я не знаю, чи у всіх був час почитати як сам текст, так і рецензію, так би мовити, УІНП на нього. Я скажу, від кого він прийшов. Він прийшов від людини, яку, я думаю, ми всі добре знаємо, від Юрія Гудименка. Не він його є, ясно що, єдиним автором, він народився в спільноті ветеранській. Вони декілька раз просили нас, нагадували про те, що от, все ж таки скажіть своє вагоме слово і так далі. УІНП написав рецензію, дякую їм.

Давайте визначатися. Да, я розумію, я його читав і перед комітетом читав. Я розумію, що він "сируватий", давайте визначатися. Володимире Михайлович, будь ласка, тобі першому слово. Потім Микола Леонідович Княжицький.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Тут ситуація така, що я абсолютно розумію мету, яку ставили перед собою автори, але не можу погодитися зі способом досягнення цієї мети. Мета зрозуміла, тобто це спроба наслідувати дуже грамотну, дуже правильну традицію американську, де часом на державних установах поруч із державними прапорами вивішують прапори про військовополонених, це

чорні прапори, відомі всім, хто бував у Сполучених Штатах Америки. Але особливість американської традиції полягає в тому, що це громадська традиція, це громадськість запровадила цю традицію, це не регулюється жодними якимись законодавчими актами. Тому мені дуже дивно, що ми хочемо це провести через закон саме і надати якогось особливого статусу законом цьому прапору. Я вважаю, що це не правильно.

Я готовий буду підтримувати цю традицію. І мені здається, що немає якихось зараз законодавчих перешкод для того, щоб цю традицію запроваджувати від імені громадськості. Але натомість, якщо ми підемо з іншого боку, замість того, щоб чекати, щоб ця традиція прижилася у громадськості знизу, зразу спробуємо її запровадити зверху, ну розуміння цього не буде. Розуміння цього не буде. Тому тут я не готовий підтримувати цей законопроект, попри те, що, я ж кажу, сама ідея, щоб прапорами згадувати про наших військовополонених, однозначно мною підтримується.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Володимире Михайловичу.

Це абсолютно слушні зауваження, частково поділяю. Ну і знову ж таки нам треба буде, якщо ми вирішимо все ж таки, що не варто це робити у вигляді закону, то тоді запросити Юру, можливо його побратимів, хто там був причетний до створення цього тексту, просто спокійно по-людськи пояснити, не обов'язково в режимі комітету, просто спокійно по-людськи пояснити, чому ми так вважаємо і який ми альтернативний, скажімо так, шлях пропонуємо.

Миколо Леонідовичу, будь ласка, тобі слово.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, знову ж таки, після Володі складно виступати, і складно і легко, бо він, як правило, все скаже, але треба доповнити деякі може нюанси. Було б дуже добре, дійсно Гудименка ми знаємо, і знаємо і як ветерана, який опікується ветеранами, і як людину, яка

боролася з тією ж російською церквою вже давно у Запоріжжі, можна було б його запросити і запропонувати ініціювати суспільне обговорення. Це навіть наш комітет міг би зробити. Тобто і цієї ідеї, і, можливо, якихось інших його ідей. Тому що такі речі, оскільки вони, як правило, дійсно, Володя правий, є громадськими, вони можуть бути на рівні закону, хоча мені тут здається, доцільніше це робити на рівні постанови Кабінету Міністрів, яку ми можемо ініціювати, це може Кабінет Міністрів зробити. Але по-любому це має бути громадське і суспільне обговорення.

Ми як комітет можемо ініціювати разом з Юрієм таке обговорення, запросити людей, торкнутися і цього, і вшанування ветеранів, і гуманітарної політики з ним, з іншими громадськими організаціями і після суспільного обговорення щось робити. Бо без такого обговорення приймати такий закон, нас ще в корупції звинуватять, оскільки там встановлюються мистецькі конкурси, які в нашому суспільстві, як ви знаєте, мають негативний аспект сприйняття. Тому треба, я думаю, що йому подякувати за цю ініціативу, запросити на комітет і обговорити це, в який спосіб обговорити в суспільстві цю ідею.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Миколо Леонідовичу.

Я вважаю, що ми можемо зробити це у форматі комітету, можемо зробити у форматі таких "круглих столів", які у нас дуже вдало йдуть зараз з УІНП, вже два було, дуже вони корисні, і я переконаний, що буде там прямо практичний вихід з цих "круглих столів". І якщо ми зробимо такий з питань вшанування ветеранів, то оце якраз тема, Миколо Леонідовичу, мені здається, хорошою, запропонував тему такого "круглого столу". І ми там могли би бути і всі члени комітету, кому ця тема дотична, і УІНП, і громадськість. Тобто вже там є коло людей небайдужих. Хороша дискусія, конструктивна. Так що давайте я тоді напишу, з вашого дозволу, пропозицію УІНП і Юрію, щоб він з побратимами приєднався до такого обговорення.

Євгенія Михайлівна, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. (*Не чути*) правила використання державного прапора, не кажучи про інші прапори, у нас такого не існує. Тому це теж треба враховувати.

А зустрітися, обговорити так, як ви кажете, безумовно, повна підтримка цієї ідеї.

ПОТУРАЄВ М.Р. Євгенія Михайлівна.

КРАВЧУК Є.М. Я теж підтримую спочатку обговорення. Зверніть увагу, там йшли зауваження доволі коректні, там оці навіть гасла, які пропонуються, і сама назва цього прапору пам'яті, вони уже можуть виконати (*не чути*), якщо, наприклад, завтра ми його реєструємо, викликати певні (*не чути*), наприклад, "знайдемо кожного". Ну, у мене воно асоціюється більше із нашим українським Моссадом, який шукає кожну падлюку, яка причетна до вчинення воєнних злочинів. Тут, погодьтесь, (*не чути*). Так само, як (*не чути*) воїнам, а тут мова йде про тих, хто в полоні, хоча треба пам'ятати тих, хто в полоні. Тому тут така навіть, я думаю, буде філологічна певною мірою в тому числі дискусія.

Тому, мені здається, наші "круглі столи" – це якраз той формат, в якому ми можемо це обговорити і, можливо, сам Гудименко може запропонувати когось ще запросити, можливо, із Асоціації родин військовополонених, є дуже активні вже такі спільноти, і "Азова", зробили це, якщо потрібно, не знаю, там, тобто вибрати формат, якщо ми хочемо дійсно таку щирю дискусію, а не те, що ніби як на медіа йде, то, може, дійсно зробити спочатку не публічний, більш такий робочий варіант, щоб це обговорити, а потім уже ширше обговорення.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Євгеніє Михайлівно.

Так, колеги, все, ну, тут теж ми погодились, що треба зробити. Рухаємось далі.

Тепер відповідно УКФ, ну і, власне, я Миколу Леонідовича запрошую одразу до слова. Що, Микола Леонідович, ви скажете з приводу... Ну, мене більше цікавить той великий, хоча знову-таки їх там два, один маленький, другий великий. Я писав, що там великий охоплює більше коло питань. Мене, Микола Леонідович, чесно цікавить, ну от, власне, в першу чергу твоя експертна думка: чи взагалі він потрібний на твою думку? З приводу того, що відбувалося з виборами там попередньої Наглядової ради, цієї Наглядової ради й інші там питання, які є. Тобто, чи потрібно оновити дійсно в певних там моментах закон про УКФ? Чи цього не потрібно? Хотілося б саме от тебе послухати. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Окей. Значить, почнемо з маленького. Законопроект передбачає, що уточнюється, які саме громадські організації можуть пропонувати кандидатури до Наглядової ради УКФ. Розширюється перелік підстав для припинення повноважень члена Наглядової ради. Пропонується надати закладам культури і громадським організаціям право звернутись про відкликання обраного ними члена, хоча підстави для такого звернення в самому цьому законі не прописані. У контракті з директором зазначається КПІ ефективності і механізм перевірки.

По суті йдеться про можливість в будь-який момент насправді і без будь-яких підстав звільнити представника Наглядової ради УКФ. Це безумовно зменшує незалежність Наглядової ради і створює можливості для зловживань, а в частині прописування в контракті з директором УКФ показників ефективності відразу треба прописати, про які саме показники йдеться. Бо, виходячи з завдань УКФ, там складно визначити ефективність числовими показниками.

Тому я не бачу необхідності в цьому проекті. Я думаю, що він готувався раніше, тоді, коли була попередня Наглядова рада, скоріше за все, ця пропозиція.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так і було. Так і було.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І там були проблеми. Як не дивно, тут у нас громадянське суспільство саме вирішило, в який спосіб це регулювати. Ви пам'ятаєте, що там люди це обговорювали, створювали громадські організації, одні підтримували й інші. І саморегулювання тут спрацювало.

Тому я тут...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Микола Леонідович, цей короткий законопроект був вже свого часу зареєстрований і ми його зняли, власне, з розгляду. В 2022 році ще.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я скажу так, дивіться, колеги, я вважаю, я підтримую Миколу Княжицького, я вважаю, що він не потрібний. Але не знаю, як вас, але мене під час обрання нових членів нової Наглядової ради, дуже активно, особливо наші медіа, які повністю працюють по стандартах, закидували запитам: "Ну що? Ну от, знову там проблеми, як бути, як реагувати?" - і так далі. Я тоді сказав, що у нас, дивіться, було декілька напрацювань і ми до них повернемось, подивимось на них. Я не переконаний, що це потрібно, але ми точно визначимось якимось спільно. От я підтримую Миколу Княжицького, що маленькі не потрібні. Думаю, що і Ростислав Володимирович Карандєєв нас підтримає, він, бачу, підключився, є відео.

Тепер, Миколо Леонідовичу, а що скажеш щодо великого?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Окей, по великому. Законопроект пропонує зробити експертів та членів Наглядової ради і дирекції УКФ особами, на яких поширюється законодавство про запобігання корупції, і повідомляти про наявність конфліктів інтересів. Регламент Наглядової ради змінюється на положення про Наглядову раду і буде затверджуватися Міністерством культури, а не самою Наглядовою радою. Збільшується строк повноважень у члена Наглядової ради з 3-х до 4-х років. Розширюється перелік підстав дострокового припинення повноважень члена Наглядової ради УКФ, зокрема в разі систематичного або неналежного виконання членом своїх повноважень, і припиняється за рішенням Наглядової ради.

Порядок конкурсного відбору проектів для фінансування з боку УКФ має погоджувати Мінкульт. Дострокові проекти УКФ підтримує лише за погодженням Мінкульту. Вилучаються повноваження Наглядової ради визначати кількісний склад дирекції фонду. Порядок надання підтримки проектів стає більш контрольованим з боку Мінкульту.

І в даному випадку це суперечить меті створення Українського культурного фонду, так, як ми його робили. Тобто йдеться про більший контроль над фондом зі сторони Міністерства культури, хоча основною метою створення УКФ було якраз зменшення ступеня втручання держави в процес підтримки через фонд.

Проект звужує незалежність членів Наглядової ради УКФ і будь-який член може бути звільнений через неналежне виконання своїх повноважень, а це відсутність чіткості формулювань і підстав для звільнення. То це означає, якщо хтось може вирішити, що він неналежно виконує своїх повноваження, його звільнити. Це точно, в принципі, проти тих засад, на яких створювався фонд, і може викликати в суспільстві звичайно непорозуміння і несприйняття.

Разом з тим, оскільки є виконувач обов'язків міністра культури, ми знаємо, що були ситуації, коли Міністерство культури може і позитивно

втручатися, так би мовити, з позитивною метою, щоб збільшити незалежність у діяльності УКФ. Якщо виконувач обов'язків міністра таке бачить, то радо його послухаємо. А в цьому проекті, на жаль, це зменшення повноважень УКФ, і причин для цього я особливих зараз не бачу.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Хочу підкреслити, що Ростислав Володимирович Карандеєв не підтримує цей законопроект. Але я хотів би, щоб ми його проговорили і колективно визначилися щодо нього.

У мене одне уточнююче запитання. Я бачу і Ірину Мирославівну, і Володимира Михайловича. Миколо Леонідовичу, ми проговорювали з виконуючим обов'язки міністра, там же є ще частина, ти точно звернув увагу про гранти. На думку міністра на сьогоднішній день, і я це поділяю, я думаю, що і ти зараз підтвердиш це, у УКФ немає проблеми в тому, щоб залучати гранти, як зовнішні, так і внутрішні, щонайменше так ми вважаємо з паном Карандеєвим. Чи є там якісь складнощі з можливістю залучення зовнішніх і внутрішніх грантів? Якщо немає, то взагалі немає про що казати. Якщо, на твій погляд, щось там є, то, може, дійсно щось таке маленьке варто написати. Що ти скажеш? Скажи, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Не знаю, наскільки УКФ залучає внутрішні і зовнішні гранти, але ті, хто подають заявку, як правило, розраховують (і дуже часто) не лише на УКФ, тому що немає таких обмежень і можуть бути додаткові спонсори і додаткові жертводавці, і, як правило, декілька фондів підтримують ту чи іншу культурну ініціативу, серед яких є і УКФ, який розподіляє державні кошти, або інші приватні, або інші державні фонди чи зарубіжні фундації.

А щодо наповнення коштами самого УКФ, це мені складно сказати. Як мені здається, він все ж таки наповнюється в основному державними коштами. Але, може, міністр мене поправить.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, ми зараз обов'язково звернемося до Ростислава Володимировича, він на зв'язку. У мене просто, я скажу, який приклад був перед очима. Значить, створили за зразком УКФ фонд при Міністерстві спорту і молодіжної політики. Туди підуть гроші з ЮНІСЕФ, вони домовилися про це, коли вони вже закінчать оформлення цього фонду. Мені здавалося, що якщо немає проблеми з тим, щоб залучати зовнішні кошти, то УКФ міг би більш активно на цьому полі грати, так би мовити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, немає проблеми. Микито Руслановичу, закон дозволяє залучати зовнішні кошти. І стаття 17 чинного закону дозволяє залучати міжнародну фінансову допомогу, в даному випадку ви про неї говорите. Це все є там прописано. Ось читаю вам: "Фінансове забезпечення Національного агентства здійснюється за рахунок коштів державного бюджету України. Фінансування Національного агентства за рахунок будь-яких інших джерел забороняється, крім випадків, передбачених міжнародними договорами, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою або проектами міжнародної технічної допомоги". Тобто міжнародну технічну допомогу залучати можна. Якщо це кошти від USAID або від будь-яких інших організацій, які затверджені Кабінетом Міністрів, то їх можна до цього залучати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Окей.

Давайте тепер колеги депутати і потім ще обов'язково запросимо до слова Ростислава Володимировича Карандєєва.

Ірина Мирославівна, будь ласка.

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Я погоджуюся з тезами, які озвучив пан Княжицький. Додам тільки, що це не тільки звуження автономності, але й звуження таких базових, напевно, речей, на яких фондувався Український культурний фонд. І зокрема я звернула увагу про те, що є такі норми, які мені видаються не зовсім прийнятними, це коли надає гранти юридичним особам незалежно від форм власності, фізичним особам-підприємцям, тобто вилучається ця норма. Або, скажімо, до обговорення пропонується зняти норму щодо сприяння культурного розвитку громад та підтримки аудіовізуальних медіа-громад. Мені здається, що це зараз неприйнятно. Нам треба навпаки підтримувати ці речі. Тому я вважаю, що тут є такі речі глобальні і разом з тим закопані такі більш дрібні, але сутнісні небезпеки. Тому я би цей законопроект не відхилила, якщо можна так сформулювати.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Володимире Михайловичу, будь ласка, тобі слова.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Дивіться, навіть в короткому аналізі Миколи дуже часто звучало Міністерство культури, тобто це якраз (*нерозбірливо*). ...що є в цьому законопроекті, це насправді є узалежнення, на жаль, Українського культурного фонду, більша залежність від Міністерства культури. Як на мене, це суперечить самій ідеї створення Українського культурного фонду, тому я не готовий втілення такої ідеї підтримувати.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Миколо Леонідовичу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Микито Руслановичу, я помилково відкрив не ту редакцію. Це не змінює суті того, що я сказав, але просто щоб з джерелами

формування, бо я не те відкрив, але джерелами формування коштів Українського культурного фонду є: кошти державного бюджету; добровольчі внески фізичних і юридичних осіб, в тому числі нерезидентів України; добровільні внески урядів, агентств та установ зарубіжних країн, міжнародних фінансових та інших організацій, в тому числі у формі цільових грантів; інші джерела, не заборонені законодавством України. Тобто в статті 13 можна за рахунок чого...

ПОТУРАЄВ М.Р. Все однозначно. Дякую.

Ростиславе Володимировичу, як бачите, комітет підтримує ваше скептичне ставлення до обох цих законопроектів. Будь ласка, може, у вас є коментарі?

КАРАНДЄЄВ Р.В. Добрий день, шановні колеги! Хочу поінформувати вас, що ще восени минулого року проект змін до Закону України щодо Українського культурного фонду, який розглядався у Секретаріаті Кабінету Міністрів України, був відкликаний Міністерством культури та інформаційної політики. Очікуючи виборів до Наглядової ради Українського культурного фонду і критично відносячись до тих регламентних норм, які сьогодні регулюють фактично діяльність УКФ, ми в той же час не наважилися і, більше того, не згодні з деякими позиціями, розробленими в той момент законопроекту.

Було прийнято рішення запропонувати новообраній Наглядовій раді спільно з міністерством і усіма зацікавленими стейкхолдерами, в першу чергу до числа яких звісно відносяться народні депутати України, відпрацювати нову редакцію. Наразі під егідою Наглядової ради, оскільки ми туди обрали, як то кажуть, найбільш знаних шановних людей, які мають певний кредит довіри, створена робоча група. Більше того, один з членів Наглядової ради Володимир Воробей сьогодні реалізує на замовлення

Міністерства культури як кінцевого бенефіціара за європейські гроші великий проект щодо розробки стратегії розвитку культури. Це досить тривалий проект, але в рамках цієї роботи ми попросили колег долучитися до більш короткотермінового завдання, а саме: розробки змін до Закону про Український культурний фонд.

Що на сьогоднішній день є таким визначальним у відношенні держави до цієї установи? Перше, вона замислювалася як недержавна все ж таки інституція, яка б оперувала не тільки державними коштами, тобто не тільки бюджетом. На жаль, протягом усього цього часу Український культурний фонд був фактично спеціалізованим оператором державного бюджету за певними напрямками пріоритетного фінансування. Тобто вони насправді були лише, грубо так скажемо, конкурсна комісія, яка мала процедуру, досить демократичну процедуру, розгалужену, але тим не менше не більше того, як виконавець завдання щодо справедливого і ефективного розподілу коштів державного бюджету. Наразі дуже хотілося б, і таке завдання поставлене і перед Наглядовою радою, і перед усіма заінтересованими учасниками процесу, створити такі умови, щоб рівень довіри до Українського культурного фонду з боку міжнародних інституцій, приватних організацій і фондів був настільки високим, щоб вони могли стати, УКФ, оператором в тому числі не бюджетних, а інших коштів, тобто свого роду субгрантовою організацією. Ми знаємо, що таких досить багато є в Україні, які використовують кошти великих донорів, справедливо розподіляючи їх відповідно до тих завдань, які поставлені великими грантодавцями або ж урядами іноземних країн. Тобто підвищення рівня довіри до Українського культурного фонду з боку всіх зацікавлених сторін, в тому числі і грантодавців. Спрощення наразі процедур.

Ми розуміємо, що за бюрократією стоїть не бажання заплутати або ж ускладнити, а врахувати якомога більше позицій і думок в тому числі і меншості. Але в той же час ми б хотіли створити такі умови, визначені

законодавчо і регламентно, щоб Український культурний фонд достатньо прозоро і якісно приймав свої рішення і всі учасники процесу розуміли, що стоїть в основі того чи іншого позитивного або ж навіть негативного рішення, ці зміни напрацьовуються.

Тому дякую, шановні колеги, вам за увагу до цього питання. Без сумніву, без профільного нашого комітету ми не зможемо не тільки проаналізувати якісно, але й зрозуміло імплементувати важливі наступні зміни.

Наглядова рада сьогодні, вийшло так, згадував Микита Русланович, що працює за регламентом, який сама собі затверджує. Це маленька деталь, але тим не менше от в таких деталях багато є недоречностей. Все ж таки регламент, мені здається, має бути затверджений органом управління, тим більше, що ми не ставимо тут якусь вимогу щодо диктаторства. Багато якихось речей є, які потребують удосконалення, але є глобальне завдання. Глобальне завдання – це делегування повноважень від імені держави, розуміння того, що розподіл коштів буде ефективним, це створення умов задля залучення коштів іноземних грантових організацій.

От звернімо уваги, скільки багато зараз коштів від іноземних донорів заходить в Україну – дуже багато. Вони заходять через представництво міжнародних фондів в Україні або ж на горизонтальному рівні. І тут треба сказати, що активність УКФ недостатня, на нашу думку. Тобто УКФ не став таким національним оператором, хоча в якійсь мірі не претендуючи на монополію, цього не відбулося. І якраз рівень довіри тут є визначальним фактором. Тому сформуванню настільки прозору і зрозумілу процедуру діяльності УКФ сьогодні наше завдання. Ми над цим працюємо.

Буду вдячний шановним колегам, якщо нову редакцію законопроекту ви подивитесь уважно так само, як і проаналізували зараз вже ті, які були розроблені раніше. Мені здається, що навіть на етапі розробки участь депутатів, принаймні тих, хто бачить для себе це за можливе, була бажаною і

доцільною. Тому всіх тих, хто виступив зараз в обговоренні, це швидше за все якраз є максимально заінтересовані представники депутатського корпусу. Ми щиро будемо раді бачити як експертів, критиків нового законопроекту, ну і звичайно ініціаторів тих норм і положень, які, на вашу думку, треба туди внести.

Одразу кажу, міністерство налаштовано максимально демократично. Ми не хочемо нічого диктувати. Так, ми хочемо визначити пріоритети, бо все ж таки кошти державні, і розуміти, на що вони ідуть.

Ті кошти, які будуть не від держави, від іноземних партнерів, звичайно ті в праві визначати свою пріоритетність. І УКФ має стати справді таким справедливим, прозорим і чесним оператором, такою конкурсною комісією, якщо так можна сказати, яка справедливо розподілятиме наш ресурс і залучений ресурс в ім'я тої самої мети, яку ми всі сповідуємо: це сталість, стабільність розвитку української культури і забезпечення її розвитку.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Ростислав Володимирович.

Євгенія Михайлівна Кравчук, будь ласка.

КРАВЧУК Є.М. Я просто хотіла уточнити у пана Ростислава, ви будете після напрацювання робочої групи реєструвати його і від Кабміну вносити? Щоб розуміти цю процедуру. Ми безумовно за те, щоб долучитися ще до реєстрації до тексту, щоб це потім можна було б швидше проголосувати в комітеті і в залі.

І я підтверджую, що коли ми були з Микитою Руслановичем на презентації, вірніше, представленні нової голови Наглядової ради, то мова про зміни до законодавства йшла і вона йшла саме від громадськості в тому числі. І очевидно, що є норми, на які там після певного періоду застосування можна подивитись ще раз.

І насамкінець я би хотіла закликати колег, і я знаю, що міністерство і так "за", щодо власне бюджету на УКФ. Бо ми ж скоро, ну як скоро, через певний час отримаємо якийсь певний драфт або бюджетної декларації, тільки там на 3 роки, вірніше, уже на 3 роки, а потім уже і бюджету на 2025 рік. І ми звісно зробимо там ще більш досконале законодавство, але якщо там зменшиться сума на самі гранти, то буде погано.

КАРАНДЄСВ Р.В. Шановна Євгенія Михайлівна, відповідаю на ваше запитання. Ми отримуємо досить чимало критики з боку Кабінету Міністрів України за те, що деякі законопроекти, принаймні це було раніше, а більшості своїй проводили через депутатів напряду, без Кабміну. Ясна річ, що така процедура була більш зручною, вона і зараз такою залишається, більш швидкою, оперативною. Нам не треба витратити зайвого часу і ресурсу, хай не образяться мої колеги, але на переконання Міністерства фінансів, Мін'юсту і тих, хто зобов'язаний за своїми регламентами і положеннями брати участь в погодженні урядових проектів, у тому числі і законопроектів.

Тому механізм легітимізації напрацювань, я думаю, що буде визначений нами пізніше і за участю в тому числі і Кабінету Міністрів, і безпосередньо, звісно, і вас, як буде краще і зручніше для досягнення мети, а саме: прийняти це рішення. Не будемо забувати, якщо там буде фінансова складова, то доведеться все ж таки долучити нам і Міністерство фінансів. Можливо, це варто буде зробити офіційно через подання цього законопроекту як урядового.

У цьому законопроекті знову ж таки ми визначаємо не стільки зміну фінансових процедур, як більше зміни, які стосуються експертної роботи, тобто більш ефективного, якісного і вдумливого опрацювання заявок, визначення найбільш правильних напрямків, які були б актуальні, доцільні.

Тобто оце більш важливо, щоб, як то кажуть, коефіцієнт корисної дії від кожної витраченої державою копійки був набагато вищим.

Ми ж розуміємо, що є проекти, щось там невдале може бути, це природно, є творча невдача, навіть закріплена законодавчо така термінологія є, є щось, що носить ситуативний там характер, відбулося і забули, як то кажуть, але завжди хочеться, щоб залишався якийсь капітал, якщо не матеріальний, то у формі, наприклад, додаткових інтелектуальних компетентностей, розумінь, здібностей, знань врешті-решт. Тобто це те, що важливо. І тут ресурс обмежений. І важливо розуміти, як правильно прийняти оптимальне рішення. І це все має бути максимально виписано. І від таланту нас з вами, як ми з вами випишемо максимально детально і зрозуміло процедури, буде залежати те, наскільки ефективно потім і Український культурний фонд, і його експерти, і Наглядова рада можуть спрямувати кошти держави, дасть бог, і залучені додатково ще міжнародних і національних партнерів.

По бюджету. Так, Євгеніє Михайлівно, ви не розкриваєте весь секрет, але ми з вами знаємо, удвох принаймні особисто, і Микита Русланович, що Міністерство фінансів запропонувало не дуже веселі і не дуже оптимістичні нам показники для врахування у проекті державного бюджету на 2025-й і подальші роки. Наразі цифри ще менші, майже вдвічі від показників 2024 року. Можна говорити, очевидно, ми з вами будемо разом спільно говорити в один голос про те, що не можна зменшувати видатки на культуру, і вже нікого ми цитувати не будемо, але просто будемо, як-то кажуть, самі цитувати себе, про те, що не можна врешті-решт настільки нехтувати потребами духовності, потребами сталості і потребами, які сьогодні стоять перед нами в цивільній нашій царині, не тільки в питаннях безпосередньо забезпечення Збройних Сил України. Хоч невеличку копійчку, а це, повірте, не такі великі кошти, які спрямовуються зараз на сферу культури, вони мають все-таки йти на такі потреби.

Тому зараз підготуємо ми бюджетну декларацію. Ми її офіційно подамо в Мінфін, поділимося, колеги, з вами тими напрацюваннями, які є. Знову ж таки ми змушені будемо їх дати відповідно до тих рамок, які доведені до нас Міністерством фінансів, але тим не менше ми зможемо розуміти, від чого стартувати. І врешті-решт 70 мільйонів гривень на 2025 рік для УКФ – це не та сума, яка дозволить нам принаймні тримати хоча б на належному рівні діяльність як цілої інституції, так і реалізацію тих напрямків, які ми хочемо зробити. Ну, доведеться скорочуватися і скорочуватися накладним, адміністративним витратам, скорочуватися по напрямках. Хоча Мінфін сьогодні, і це навіть в директивному листі, який надійшов до нас щодо розробки пропозицій до бюджету, зазначав, що, колеги, шукайте кошти на міжнародних фінансових ринках, вмотивуйте своїх іноземних партнерів. Це правильно і це зрозуміло, ми це теж розуміємо, але і, власне, держава теж все ж таки і ми не повинні забувати про потреби своїх громадян і своїх інституцій.

Тому в цьому контексті нам доведеться трошечки поборотися за свої інтереси, доводити важливість і необхідність фінансування культури, якщо не в цілому за традиційними напрямками, то хоча б за тими, які сьогодні вкрай актуальні. А ми сьогодні визначаємо хоча б два ключових напрямки. Перший це освіта, мистецька освіта, це забезпечення безперервного навчального процесу для дітей, які мають талант і можуть його проявити, і для цього здобувши необхідні навички. Тобто ми прагнемо і хочемо дуже забезпечити напрямки як в рамках бюджету міністерства, так і Українського культурного фонду підтримки всякого роду ініціатив, спрямованих на підвищення мистецьких компетентностей дітей, молоді та і дорослих навіть професіоналів.

І другий напрямок, це, без сумну, збереження культурної спадщини в самих різноманітних аспектах. Тому ці два ключових завдання сьогодні є і

серед пріоритетів Українського культурного фонду, вони будуть стояти і надалі.

Хочеться, звичайно, допомогти і підтримати різного роду ініціативи: і приватні ініціативи, і громадські ініціативи, і в мистецькому творенні, і в перформативному форматі, і в мистецькому контексті, там, наприклад, організації там виставок, образотворче мистецтво – все хочеться. Але, очевидно, доведеться обирати з пріоритетів найпріоритетніше. Ну що ж, мабуть, ми в такі часи живемо, що мусимо прийняти виклики війни, але в той же час відмовлятися від актуальності і захисту тої сфери, яка увійшла сьогодні в нашу сферу відповідальності, ми теж не можемо.

Тому дякую вам за небайдужість і бажання спільно одним фронтом, не хочу казати культурним фронтом, але в одному складі йти на захист нашої духовності. Спасибі велике.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, Ростислав Володимирович.

Колеги, бачите, ми також змогли сьогодні фактично перейти до розгляду дуже важливої і дуже непростой для всіх нас, ясно, що фінансової теми – теми державного бюджету.

Дякуємо, Ростиславе Володимировичу, за таку загальну характеристику тих фінансових процесів, які зараз відбуваються. Треба вже нам, колеги, тримати це на увазі, на жаль. Просто не буде, це очевидно.

Колеги, ми обговорили всі законопроекти. Я вам дуже дякую, що всі почитали, що всі так активно включилися в обговорення. Ми визначилися, що ми відкладаємо назавжди, так би мовити, визначилися, з чим працюємо і як, визначилися, що підтримуємо, теж визначилися.

Ще раз всім дякую. Бажаю всім гарного спокійного дня. І якщо немає ні у кого ніяких ремарок, пропозицій, то будемо тоді закривати засідання, так? Немає?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякуємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тоді, Миколо Леонідовичу, вам гарної дороги. Я сподіваюся, вам підписали все.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ще не до кінця, але маю надію, що так.

ПОТУРАЄВ М.Р. Вдалого відрядження, гарної дороги. Всім гарного спокійного дня. До зустрічі. До побачення.